1. ספר שמות פרק ד'

א ויען משה ויאמר והן לא־יאמינו לי ולא ישמעו
ב בקלי כי יאמרו לא־נראה אליך יהוה: ויאמר אליו יהוה
ג מזה בידך ויאמר מטה: ויאמר השליכהו ארצה וישלכהו
ד ארצה ויהי לנחש וינס משה מפניו: ויאמר יהוה אל־משה
שלח ידך ואחז בזנבו וישלח ידו ויחזק־בו ויהי למטה בכפו:
ה למען יאמינו כי־נראה אליך יהוה אלהי אבתם אלהי
ו אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב: ויאמר יהוה לו עוד הבא־
נא ידך בחיקך ויבא ידו בחיקו ויוצאה והנה ידו מצרעת
ז כשלג: ויאמר השב ידך אל־חיקך וישב ידו אל־חיקו ויוצאה
ח מחיקו והנה־שבה כבשרו: והיה אם־לא יאמינו לך ולא
ישמעו לקל האת הראשון והאמינו לקל האת האחרון:
ט והיה אם־לא יאמינו גם לשני האתות האלה ולא ישמעון
לקלך ולקחת ממימי היאר ושפכת היבשה והיו המים אשר
תקח מן־היאר והיו לדם ביבשת:

שמות פרק ד'

כז ויאמר יהוה אל־אהרן לך לקראת משה המדברה וילך
כח ויפגשהו בהר האלהים וישק־לו: ויגד משה לאהרן את כל־
כט דברי יהוה אשר שלחו ואת כל־האתת אשר צוהו: וילך
ל משה ואהרן ויאספו את־כל־זקני בני ישראל: וידבר אהרן
את כל־הדברים אשר־דבר יהוה אל־משה ויעש האתת
לא לעיני העם: ויאמן העם וישמעו כי־פקד יהוה את־בני
ישראל וכי ראה את־ענים ויקדו וישתחוו:

שמות פ' ה'

כ ויפגעו את־משה ואת־אהרן
כא נצבים לקראתם בצאתם מאת פרעה: ויאמרו אלהם ירא
יהוה עליכם וישפט אשר הבאשתם את־ריחנו בעיני פרעה
כב ובעיני עבדיו לתת־חרב בידם להרגנו: וישב משה אל־
יהוה ויאמר אדני למה הרעתה לעם הזה למה זה שלחתני:
כג ומאז באתי אל־פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל
א לא־הצלת את־עמך: ויאמר יהוה אל־משה עתה תראה
אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם
ב מארצו: וידבר אלהים אל־משה ויאמר אליו
ג אני יהוה: וארא אל־אברהם אל־יצחק ואל־יעקב באל
ד שדי ושמי יהוה לא נודעתי להם: וגם הקמתי את־בריתי
אתם לתת להם את־ארץ כנען את ארץ מגריהם אשר־
ה גרו בה: וגם ׀ אני שמעתי את־נאקת בני ישראל אשר מצרים
ו מעבדים אתם ואזכר את־בריתי: לכן אמר לבני־ישראל
אני יהוה והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצלתי
אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים
ז גדלים: ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם
כי אני יהוה אלהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים:
ח והבאתי אתכם אל־הארץ אשר נשאתי את־ידי לתת אתה
לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אתה לכם מורשה אני יהוה:
ט וידבר משה כן אל־בני ישראל ולא שמעו אל־משה מקצר
רוח ומעבדה קשה:
יא וידבר יהוה אל־משה לאמר: בא דבר אל־פרעה מלך
יב מצרים וישלח את־בני־ישראל מארצו: וידבר משה לפני
יהוה לאמר הן בני־ישראל לא־שמעו אלי ואיך ישמעני
פרעה ואני ערל שפתים:
יג וידבר יהוה אל־משה ואל־אהרן ויצום אל־בני ישראל
ואל־פרעה מלך מצרים להוציא את־בני־ישראל מארץ
מצרים:

2. ספר ירמיהו פרק ל"ב

יד כה־אמר יהוה צבאות אלהי
ישראל לקוח את־הספרים האלה את ספר המקנה הזה ואת
החתום ואת ספר הגלוי הזה ונתתם בכלי־חרש למען
טו יעמדו ימים רבים: כי כה אמר יהוה צבאות
אלהי ישראל עוד יקנו בתים ושדות וכרמים בארץ
טז הזאת: ואתפלל אל־יהוה אחרי תתי את־
ספר המקנה אל־ברוך בן־נריה לאמר: אהה אדני יהוה
יז הנה ׀ אתה עשית את־השמים ואת־הארץ בכחך הגדול
ובזרעך הנטויה לא־יפלא ממך כל־דבר: עשה חסד
יח לאלפים ומשלם עון אבות אל־חיק בניהם אחריהם האל
יט הגדול הגבור יהוה צבאות שמו: גדל העצה ורב העליליה
אשר־עיניך פקחות על־כל־דרכי בני אדם לתת לאיש
כ כדרכיו וכפרי מעלליו: אשר שמת אתות ומפתים בארץ
מצרים עד־היום הזה ובישראל ובאדם ותעשה־לך שם כיום
כא הזה: ותצא את־עמך את־ישראל מארץ מצרים באתות
כב ובמופתים וביד חזקה ובאזרוע נטויה ובמורא גדול: ותתן
להם את־הארץ הזאת אשר־נשבעת לאבותם לתת להם
כג ארץ זבת חלב ודבש:

ספר יחזקאל פרק כ"ט

ט והיתה ארץ־מצרים לשממה וחרבה וידעו כי־אני יהוה יען
י אמר יאר לי ואני עשיתי: לכן הנני אליך ואל־יאריך ונתתי
את־ארץ מצרים לחרבות חרב שממה ממגדל סונה ועד־
יא גבול כוש: לא תעבר־בה רגל אדם ורגל בהמה לא תעבר־
יב בה ולא תשב ארבעים שנה: ונתתי את־ארץ מצרים שממה
בתוך ׀ ארצות נשמות ועריה בתוך ערים מחרבות תהיין
שממה ארבעים שנה והפצתי את־מצרים בגוים וזריתים
יג בארצות: כי כה אמר אדני יהוה מקץ ארבעים
יד שנה אקבץ את־מצרים מן־העמים אשר־נפצו שמה: ושבתי
את־שבות מצרים והשבתי אתם ארץ פתרוס על־ארץ
טו מכורתם והיו שם ממלכה שפלה: מן־הממלכות תהיה
שפלה ולא־תתנשא עוד על־הגוים והמעטתים לבלתי רדות
טז בגוים: ולא יהיה־עוד לבית ישראל למבטח מזכיר עון
בפנותם אחריהם וידעו כי אני אדני יהוה:

יחזקאל כ"ט

יט לכן כה אמר אדני יהוה הנני נתן
לנבוכדראצר מלך־בבל את־ארץ מצרים ונשא המנה ושלל
כ שללה ובזז בזה והיתה שכר לחילו: פעלתו אשר־עבד בה
כא נתתי לו את־ארץ מצרים אשר עשו לי נאם אדני יהוה: ביום
ההוא אצמיח קרן לבית ישראל ולך אתן פתחון־פה בתוכם
וידעו כי־אני יהוה:

ספר דניאל ט'

טו ועתה ׀ אדני
אלהינו אשר הוצאת את־עמך מארץ מצרים ביד חזקה
ותעש־לך שם כיום הזה חטאנו רשענו: אדני ככל־
טז צדקתך ישב־נא אפך וחמתך מעירך ירושלם הר־קדשך
כי בחטאינו ובעונות אבתינו ירושלם ועמך לחרפה לכל־
יז סביבתינו: ועתה ׀ שמע אלהינו אל־תפלת עבדך ואל־
תחנוניו והאר פניך על־מקדשך השמם למען אדני: הטה
יח אלהי ׀ אזנך ושמע פקחה עיניך וראה שממתינו והעיר פקח
אשר־נקרא שמך עליה כי ׀ לא על־צדקתינו אנחנו מפילים
יט תחנונינו לפניך כי על־רחמיך הרבים: אדני ׀ שמעה אדני ׀
סלחה אדני הקשיבה ועשה אל־תאחר למענך אלהי כי־
שמך נקרא על־עירך ועל־עמך:

3. מדרש רבה, שמות רבה ה' [illegible]

(ד, ל) וידבר אהרן את כל הדברים, עשה כמו שאמר הקדוש ברוך הוא (שמות ד טז) ודבר הוא לך אל העם. ויעש האתת לעיני העם כמה שאמר למעלה. (ד, לא) ויאמן העם, עשו כמו שאמר הקדוש ברוך הוא. (שם ג יח) ושמעו לקלך, יכול לא האמינו עד שראו האותות, לא אלא וישמעו כי פקד ה', על השמועה האמינו ולא על ראית האותות, ובמה האמינו על סימן הפקידה שאמר להם, שכך היה מסרת בידם מיעקב שיעקב מסר את הסוד ליוסף ויוסף לאחיו ואשר בן יעקב מסר את הסוד לסרח בתו ועדין היתה היא קימת וכך אמר לה כל גואל שיבוא ויאמר לבני פקד פקדתי אתכם הוא גואל של אמת, כיון שבא משה ואמר פקד פקדתי אתכם מיד ויאמן העם, במה האמינו, כי שמעו הפקידה הדא הוא דכתיב, כי פקד ה' את בני ישראל וכי ראה את ענים ויקדו וישתחוו, ויקדו על הפקידה וישתחוו על כי ראה את ענים.

4. מסכת שבת דף צ"ז ע"א

אמר ריש לקיש *החושד בכשרים לוקה בגופו דכתיב °והן לא יאמינו לי וגו' וגליא קמי קוב"ה דמהימני ישראל אמר לו הן מאמינים בני מאמינים ואתה אין סופך להאמין הן מאמינים דכתיב °ויאמן העם בני מאמינים °והאמין בה' אתה אין סופך להאמין שנאמר °יען לא האמנתם בי וגו' ממאי דלקה דכתיב °ויאמר ה' לו עוד הבא נא ידך

5. מסכת יומא דף ס"ט

במערבא מתנו הכי רב גידל אמר (ה) גדול שגדלו בשם המפורש ורב מתנא אמר °האל הגדול הגבור והנורא והא דרב מתנא (ה) מטיא לדרבי יהושע בן לוי דאמר רבי יהושע בן לוי למה נקרא שמן אנשי כנסת הגדולה שהחזירו עטרה ליושנה אתא משה אמר °האל הגדול הגבור והנורא אתא ירמיה ואמר נכרים *) מקרקרין בהיכלו איה נוראותיו לא אמר נורא אתא דניאל אמר נכרים משתעבדים בבניו איה גבורותיו לא אמר גבור אתו אינהו ואמרו אדרבה זו היא (ו) גבורת גבורתו שכובש את (ו) *יצרו שנותן ארך אפים לרשעים ואלו הן נוראותיו שאלמלא מוראו של הקב"ה היאך אומה אחת יכולה להתקיים בין האומות ורבנן היכי עבדי הכי ועקרי תקנתא דתקין משה אמר רבי אלעזר מתוך שיודעין בהקב"ה שאמתי הוא לפיכך לא כיזבו בו

6. רש"י שמות ו'

(ג) וארא. אל האבות: באל שדי. הבטחתים הבטחות ובכלן אמרתי להם אני אל שדי: ושמי ה' לא נודעתי להם. לא הודעתי אין כתיב כאן אלא לא נודעתי לא נכרתי להם במדת אמתות שלי שעליה נקרא שמי ה' נאמן לאמת דברי שהרי הבטחתי ולא קיימתי: (ד) וגם הקמותי את בריתי וגו'. וגם כשנראיתי להם באל שדי הקמותי והעמדתי בריתי ביני וביניהם: לתת להם את ארץ כנען. לאברהם בפרשת מילה נאמר אני אל שדי וגו' ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגוריך (בראשית יז). ליצחק כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל והקמותי את השבועה אשר נשבעתי לאברהם (בראשית כו) והשבועה שנשבעתי לאברהם באל שדי אמרתי ליעקב אני אל שדי פרה ורבה וגו' (בראשית לה) ואת הארץ אשר וגו' הרי שאמרתי להם ולא קיימתי: (ה) וגם אני. כמו שהקמתי והעמדתי הברית יש עלי לקיים. לפיכך שמעתי את נאקת בני ישראל הנאקים: אשר מצרים מעבדים אתם ואזכר. אותו הברית. כי בברית בין הבתרים אמרתי לו וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי: (ו) לכן. ע"פ אותה השבועה: אמר לבני ישראל אני ה'. הנאמן בהבטחתי: והוצאתי אתכם. כי כן הבטחתיו ואחרי כן יצאו ברכוש גדול: סבלת מצרים. טורח משא מצרים: (ח) נשאתי את ידי. הרימותיה להשבע בכסאי:

7. רמב"ם הל' סנהדרין פרק כ"ה

א אסור לדין לנהג בשררה על הצבור ובגסות רוח אלא בענוה ויראה. וכל פרנס המטיל אימה יתרה על הצבור שלא לשם שמים - נענש, ואינו רואה בן תלמיד חכמים, שנאמר: "לכן יראוהו אנשים, לא יראה כל חכמי לב" (איוב לז,כד).

ב₁ וכן אסור לו לנהג בהם קלות ראש, אף על פי שהם עמי הארץ, ולא יפסע על ראשי עם הקדש; אף על פי שהם הדיוטות ושפלים - בני אברהם יצחק ויעקב הם, וצבאות יי שהוציא מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה.

ב₂ וסובל טרח הצבור ומשאם כמשה רבנו, שנאמר בו: "כאשר ישא האמן את הינק" (במדבר יא,יב). והרי הוא אומר: "ואצוה את שפטיכם" (דברים א,טז) - זו אזהרה לדין שיסבל את הצבור כאשר ישא האומן את היונק. וצא ולמד ממשה רבנו, רבן שלכל הנביאים: כיון ששלחו הקדוש ברוך הוא להם במצרים, נאמר: "ויצום אל בני ישראל" (שמות ו,יג) - אמרו מפי הקבלה, שאמר להם למשה ולאהרן 'על מנת שיהיו מקללים אתכם וסוקלין אתכם באבנים'.

8. "אור החיים" שמות ו'

מקצר רוח. אולי כי לצד שלא היו בני תורה לא שמעו, ולזה יקרא קצר רוח כי התורה מרחבת לבו של אדם:

• • •

עוד למה שנתבשרו ישראל בשורת הגאולה נתרחב לבבם ותחי נפשם ורוחם וכשחזרו לשעבוד הגם שלא היו משתעבדים אלא שעור הרגיל ולמטה ממנו אף על פי כן תקצר רוח, והמשכיל בטבעיות הרכבת האנושי ישכיל על דבר.

9. תורת משה

וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה' פירש"י דבר אתו קשות, נראה שעפ"י שדבר אתו קשות מ"מ שכרו אתו ופעולתו לפניו כי מרע"ה הבין וידע כי לא נכון לדבר כן עם הקב"ה למה הרעות וגו' למה זה שלחתני והרע לעם הזה והצל לא הצלת וראוי היה להענש על זה אך להיותו מוסר גופו וגם נשמתו עבור ישראל להצלתם ולרחם עליהם השליך נפשו מנגד ודבר קשות והטיח דברים וזכות זה זכה למה שלא זכו האבות כי הם לא יכלו לעשות ככה כי לא עליהם ניבור להכנס על כן הם לא זכו כ"א לאספקלריא של אל שדי ומרע"ה זכה לאספקלריא של אני הוי', והיינו וידבר אלקים אל משה דבר קשות על שאמר למה הרעות וזהו ויאמר אליו אני הוי' מעתה תזכה לאספקלריא של אני הוי'.

10. [illegible]

עניו שפניו תמיד רואה עצמו שלא הגיע לחצי השלימות ולכן הוא אומר אהיה לשון עתיד כי עדיין לא הייתי ולא הגעתי לשלימות אבל הגאה חושב עצמו שהגיע לשלימות לכך רואה עצמו היה ולא אומר אהיה עכ"ד נמצא בין אהיה מדת הענוה ובין היה מדת הגאוה הוא אות א' בלבד שמספרו אחד

11. מלבי"ם, שמות ו'

כי בדור המדבר עבר נסים גלוים ונפלאים, ודומה מתמידות בדומים ככולם השולם סבת הדבות אשר לא היו אחר מוכנים לכם והיה שהוא למעלה מן הטבע והמקרים, והיה היה ג"כ תמונה עמ"ש למה הרעותה לעם הזה, כי בסדר ההשגחה לפי חוקי הטבע היא בלתי סבעה הגיע תור הגאולה יקל של השעבוד מעליהם, וכמ"ש בירושלמי (פ"ק דברכות) שמדמה גאולת ישראל לעלית השחר, כמו שבעלות השחר יהלך האור מעט מעט בהדרגה כן גאולת ישראל תחלה ויבא מרדכי אל שער המלך ואח"כ ליהודים היתה אורה, ואם רק נעת פתאום הגאולה ע"י נסים נסתרים כמו שהיה בימי מרדכי, אבל כסדר ההנהגה הנסית יהיה בהפך שבעת הגאולה צריך שיגדל הגלות והשעבוד. והלידה תהיה מתוך חבלים גדולים, ומאופל גדול מחשך נוגה יבא שהאור אור פתאום,

12.

[illegible]

צורתם של ישראל צריכה להתברר, אם האנושיות הכללית של תוכן האדם עומדת היא בה בצביונה כמו שהיא אצל כל העמים, ועליה נבנתה הצורה הישראלית המיוחדת, או שמעקב עד ראש הכל הוא מיוחד. לבירור זה צריכים להשתמש במקורות שונים, תורניים, שכליים, הסתוריים, רזיים, הופעיים, שיריים, ולפעמים ג"כ פוליטיים ואקונומיים. נראה הדבר שמקודם נערך הדבר שצורת האדם תשתלם בכללותה, ובתור תוספת ויתרון יגלה על האומה המיוחדת רוחה המפואר בהדרת קודש. אבל נתקלקלו הענינים ורוח האדם שקע כ"כ בכלל, עד שלא היה החול יכול להעשות בסיס לקודש אלא א"כ יקלקל אותו. והוכרחה גלות מצרים לבא בתור כור הברזל, שצירפה את צד האדם שבישראל, עד שנעשה לבריה חדשה, וצורתו החולית נתטשטשה לגמרי. והוחל גוי פעם אחת ע"י הגרעין האנושי לצורה שמראש ועד עקב כולה ישראלית, יעקב וישראל.